

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

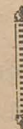
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

SUMAR:

Despre pactul comisoriu în materie de amanet, anticreză și ipotecă, de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Societ. Româno-Americană cu Ios. Saphier și altul — Ion Vâlceanu cu M. Ștefănescu. — *Observație de S. R.*

Tribunalul Ilfov, secți. III: St. N. Grigorescu și Primăria Capitalei cu Eforia biserică Teiu-Doamnei.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ. — *Observație de S. R.*

Consiliul de disciplină al Corpului de avocați din jud. Ilfov.

Buletinul publicațiilor judiciare.

DESPRE

PACTUL COMISORIU

ÎN MATERIE DE

AMANET, ANTICREZĂ ȘI IPOTECI

Prin pact comisoriu (*lex commissoria*) se înțelege, în materie de amanet, anticreză sau ipotecă, clauza prin care s'ar împuternici pe creditorul amanetar, anticrezist sau ipotekar a-și însuși lucrul constituit ca garanție, sau a dispune de el fără formalitățile legale. Acest pact se mai numește încă contract pignorativ.

Acest pact comisoriu nu trebuie să fie confundat cu acela prin care, în materie de obligații, părțile convin că contractul va fi desființat, când una din ele nu-și va îndeplini obligațiile sale.

După art. 1689 din codul civil și art. 488 din codul comercial, creditorul nu poate nici într'un caz să dispune de lucrul amanetat, nici să fie împuternicit de debitor a-și însuși acest lucru¹⁾, el putând numai să se îndeustuleze pe calea legală cu

1) Cpr. Trib. Buzău, *Cr. judiciar* din 1890, No. 30 și *Dreptul* din acelaș an, No. 51.

ceea ce i se datorește, restul rămânând debitorului sau celorlalți creditori ai săi²⁾. (Cpr. art. 608 C. Calimach, 464 C. austriac³⁾). Și acest lucru legea îl spune nu numai în privința amanetului, ci și în privința anticrezei (art. 1701).

Această prohibiție a pactului comisoriu sau a contractului pignorativ ne vine dela Romani⁴⁾, și ea eră admisă și în dreptul nostru anterior.

«Creditorul amanetar, zice art. 604 din codul Calimach (461 c. austriac), nu poate să rămăe proprietar al amanetului sau al ipotecei, de au și făcut alcătuire într'acest chip; iar dacă el nu va luă deplin dritul său la hotărâutul termen, poate să ceară prin judecată vânzarea amanetului sau a ipotecei»⁵⁾.

Și ca și cum aceasta n'ar fi fost suficient, art. 1805 din acelaș cod (1371 C. austriac) adaogă:

«Toate condițiile și adăogitele tocmei, cari vor fi împotriva firei tocmei amanetului, nu au tărie. De acest feliu de tocmele sunt, drept pildă, ca să rămăe lucrul amanetat în proprietatea creditorului; să poată a-l în-

2) Cpr. C. Galați, *Cr. judiciar* din 1895, No. 9.

3) Dacă amanetul nu ajunge la plata întregii datorii, se înțelege că creditorul se va putea îndeustulă pentru rest din orice altă avere a debitorului. Cpr. art. 609 C. Calimach, 465 C. austriac.

4) L. 3, Cod, *De pactis pignorum et de lege commissoria*, 8, 35. Cpr. Labbé, disertație publicată în *Explic. des Instituts de Justinien*, III, *Appendice III*, p. 924 (ed. 12-a). — Trebuie însă să observăm, că această prohibiție e mai puțin riguroasă astăzi, căci pe când, la Romani, contractul pignorativ aducea anularea a însuș contractului de amanet, în dreptul actual numai pactul comisoriu este nul, amanetul rămânând valid. Cpr. Pothier, *Nantissement*, V, 18; Planiol, II, 2458; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, 127; Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, I, 200, etc.

5) Sub codul Calimach, vânzarea se făcea prin licitație publică ca și astăzi (art. 605 C. Calimach, 461 C. austriac). — Debitorul nu putea însă să cumpere la mezat lucrul amanetat (art. 607 C. Calimach, 463 C. austriac).

străină după a sa voință, sau să-l ție pentru sineș cu un preț de mai înainte hotărât, dacă nu-i va plăti datoria la împlinirea termenului; să nu mai aibă nevoie datornicul să scoată amanetul, sau să nu dea în sub-ipotecă la o a treia persoană neșcătorul dat în ipotecă, și să nu poată creditorul să ceară vânzarea amanetului prin judecată după împlinirea termenului»⁶⁾.

Contractul pignorativ eră oprit și de codul lui Andr. Donici. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest cod:

«De va zice creditorul și va pune înscris că de nu-i se vor da banii la vadea, zalogul să fie al său: *nu are nici o tărie*»⁷⁾.

Punctul al 10-lea din Sobornicescul hrisov dela 1785, modificat la 1839 de către obșteasca obișnuită Adunare, dispune, de asemenea:

«Creditorul ce va aveă moșie, sau vii, sau țigani amanet pentru datorii, și viind ziua vadelei *la care cel îndatorit prin zapisul său îl face stăpân asupra amanetului*, neplătind datoria, *să nu fie volnic a stăpâni acel amanet*, până nu va înștiința pe instanța competentă, care instanță să pue în lucrare a se face publicații după rândueala rostită în art. 5, și dacă, în termen de șase luni a publicației, nu va eși nimeni din acei cu dritul protimisului ca să plătească datoria, să răscumpere amanetul, apoi acel amanet să se scoată la mezat și, strigând după obicei, să se facă adjudecație asupra feței ce la aterdisire va înfățișa prețul cel mai de sus, căreia fețe să i se întărească stăpânirea prin hrisov domnesc, că pe urmă, de se va sculă cineva din acei cu dritul de protimis pentru ca să răscumpere, să nu i să ție în seamă»⁸⁾.

În fine, în *Uricariul* (t. XI, p. 257 urm., punctul 9), găsim răspunsul din partea Divanului Moldovei de la 19 Februarie 1782 la întrebarea făcută de către guvernul Bucovinei.

«Întrebare: — Când o moșie au pus oare-cine zăloc cu soroc, cu această hotărâre, *că de nu va plăti banii la sorocul arătat, să rămăe moșia de istov, nepu-tând s'o mai răscumpere*, de rămăne acest feliu de in-

6) Cpr. C. Galați, *Cr. judiciar* din 1895, No. 29. — Această decizie pune în principiu că, sub codul Calimăch, nulitatea contractului pignorativ eră înființată numai în interesul debitorului, ca o măsură de protecțiune față de creditor; de unde rezultă, zice Curtea, că debitorul eră în drept a invocă această nulitate, sau a renunța la ea, după cum îl povățuie interesul. Nu știm însă până la ce punct această soluție poate să fie juridică.

7) S'a decis că aceeaș soluție eră admisă, după dreptul roman, și în codul Caragea. C. București, *Dreptul* din 1903, No. 61, p. 57.

8) Vezi Colecția Pastia, p. 175 și *Uricariul*, tom. I, partea II, p. 78, 79.

terestat contract în puterea sa, sau zapisele ce se fac între cumpărătorul și vânzătorul, și nu se fac înaintea judecăței, de rămân în puterea lor, au ba?

«Răspunsul Divanului: — Moșie sau orice alt lucru neșcător, se va pune zălog cu hotărât soroc, ca neplătind banii să rămăe de istov, de nu va da stăpânul moșiei al doilea zapis cu desăvârșită vânzare, sau acel ce ține zalogul de nu va avea cartea județului, întru care să arate că s'au dat acel zălog de istov, *atunci zapisul cel de zalogitură nu cere nici o tărie*, și oricând, ori acel ce a pus zalogul, ori moștenitorul și neamurile lui pot să dea banii și să ia zalogul, iar zapisele ce se fac între cumpărători și între vânzători, de nu vor fi făcute nici înaintea judecăței, din oareșicare pricini, și vor fi încredințate cu iscălituri, oameni vrednici de credință, au tăria lor».

Am reprodus anume textul acestor documente spre a dovedi că oprirea pactului comisoriu sau a contractului pignorativ este tradițională în țara noastră⁹⁾.

Nulitatea acestui pact în materie de amanet (art. 1689 C. civil, 488 C. com.), de anticreză (art. 1701), și chiar în materie de ipotecă, după cum vom vedeă mai la vale, este de ordine publică¹⁰⁾, chiar dacă ar fi ascunsă sub forma unei vânzări cu pact de răscumpărare sau a altui contract¹¹⁾.

Judecătorii fondului apreciază în mod suveran dacă convenția ascunde un contract pignorativ, sau constituie un adevărat pact de răscumpărare¹²⁾.

Nulitatea nu atinge însă decât pactul comisoriu, iar nu și amanetul în sine, care rămăne valid¹³⁾. Nu trebuie să confundăm pactul comisoriu propriu zis cu convenția prin care s'ar dispune că, în caz de a nu se plăti datoria la timp, amanetul va fi

9) Aceeaș soluție este în genere, admisă și în legiurile străine. Cpr. art. 1229 C. german, art. 471 și 1371 C. austriac; art. 1884 C. italian, art. 1859 și 1872 C. spaniol, art. 864 C. portughez, art. 1200 C. olandez, art. 222 C. federal al obligațiilor (Elveția). etc.

10) Cpr. Beudant, *op. cit.*, I, 200, p. 178; T. Huc, XII, 388; Laurent, XXVIII, 509, 518; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 124; Guillaud, *Nantissement*, 167; Cas. fr. D. P. 1903, I, 215, etc. — Din împrejurarea că pactul comisoriu este lovit de o nulitate absolută, rezultă că un asemenea pact cuprins într'un contract de amanet, n'ar putea fi validat prin cesiunea ulterioară a proprietăței lucrului amanetat. Cas. fr. Sirey, 95. 1. 238.

11) Cpr. Trib. Buzău, *Cr. judiciar* din 1895, No. 30, pag. 239 (motive) și *Dreptul* din acelaș an, No. 51; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 197; Laurent, XXIV, 380, etc. — *Contră*: Trib. Paris, Sirey, 72. 2. 25 (cu nota lui Renault).

12) Acollas, III, p. 312; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 197.

13) Vezi *supra* nota 4.

vândut creditorului pe un preț care se va determina atunci prin experți, căci o asemenea convenție ar fi validă, după unii¹⁴).

Rămâne însă bine înțeles că părțile n'ar putea să stipuleze că amanetul va aparține creditorului pentru un preț fixat prin însuș contractul de amanet¹⁵).

Legea proibă în termeni expresi pactul comisoriu în privința amanetului și antichrezei, fără a reproduce asemenea prohibiție în materie de ipotecă. Rezultă oare de aici, după cum pe nedrept se susține de unii, că s'ar putea constitui o ipotecă, stipulându-se că, la caz de neplata datoriei la timpul convenit, imobilul ipotecat va aparține creditorului, sau că el nu se va vinde conform formelor legale? Răspundem categoric: nu, asemenea clauză fiind contrară însăși naturei ipotecă. Prohibiția pactului comisoriu are, în adevăr, de scop, după cum foarte bine a zis Berlier, de a împiedica exploatarea mizeriei prin cupiditate. «Legea s'a temut, zice Curtea din București¹⁶), ca pactul comisoriu, în materie de zalogire, să nu devie pentru cămătari un mijloc sigur de a-și plasa banii lor cu procente prea mari, adică să nu devie un mijloc de exploatare a debitorului în mizerie, fiind dat că valoarea zalogului mai în totdeauna este mai mare decât suma împrumutată». Or, aceste motive se aplică mai cu seamă, și am putea zice *a fortiori*, ipotecă. Prin primirea unei ipotecă, garantată printr'un imobil de o valoare mai mare decât datoria, și prin stipularea unei clauze care, din capul locului, ar fi făcut pe creditor proprietarul imobilului ipotecat, creditorul ar fi putut să sărăcească pe debitor care, de cele mai multeori, cu ușurință ar fi primit o asemenea clauză, crezând și făcându-și iluzie că va plăti la timp. De aceea, această nulitate interesează ordinea publică, și de aceea ea este, după părerea noastră, aplicabilă și în materie de ipotecă¹⁷).

14) Cpr. Troplong, *Nantissement*, 388; P. Pont, *Idem*, 1159; Guillouard, *Idem*, 170. Vezi L. 16 § 9, Dig., *De pignoriibus et hypothecis*, 20, 1.— *Contră*: Laurent, XXVIII, 528; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 131. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, IV, art. 2073, No. 21 urm. și 70.

15) Troplong și Guillouard, *loco supra cit.*; Dalloz, *op. și loco cit.*, No. 24.

16) *Dreptul* din 1903, No. 61, p. 508.

17) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bult. s. 1, 1878, p. 20; Trib. Dolj, *Gazeta Craiovei* din 6 Aprilie 1890, No. 28, pag. 1 (sentință fără cuvânt infirmat de Curtea din Craiova prin decizia citată mai la vale); Laurent, XXVIII, 509; Troplong, *Vente*, I, 77; Zachariae,

Prohibiția pactului comisoriu fiind însă o derogare dela principiul libertății convențiilor (art. 969), este, ca atare, de strictă interpretare; de unde rezultă că trebuie să considerăm ca validă clauza prin care creditorul, *posterior contractului*, ar fi împuternicit a-și însuși amanetul sau imobilul ipotecat, pentrucă, în asemenea caz, nu mai suntem în termenii dispoziției excepționale edictată de lege.

Iată cum un autor justifică această soluție, admisă de aproape unanimitatea doctrinei și de întreaga jurisprudență:

«Nulitatea pactului comisoriu este absolută, fiindcă atinge ordinea publică. Textele care stabilesc această nulitate trebuie să fie însă interpretate în mod restrictiv, ca toate textele care cuprind dispoziții riguroase. De exemplu: cutare convenție care ar fi nulă, dacă ar figura în însuș contractul de amanet, va fi validă, dacă intervine mai târziu. Soluția este logică și înțeleaptă. În adevăr, dacă contractul posterior constituirii amanetului mai poate încă să ascundă o convenție uzurară, suntem cel puțin siguri că libertatea debitorului este de astădată întregă. O dată ce el a dobândit banii de cari avea nevoie, el nu mai este expus a primii, de silă, condițiile impuse de împrumutător»¹⁸).

Rămâne însă bine înțeles că convenția părților trebuie să fie serioasă și să nu fie executarea unei înțelegeri existente încă din momentul constituirii amanetului. Poate că ar fi chiar bine ca această convenție să nu fie permisă decât din momentul când creditorul este în drept a realiza amanetul, după cum dispune anume art. 1229 din codul german¹⁹).

Handbuch des französischen Civilrechts, II, § 488, p. 563, text și nota 7 (ed. Anschütz din 1853); Alex. Degré, *Dreptul* din 1895, No. 41, p. 341 și *Scr. juridice*, I, pg. 588 urm. Mai vezi Dalloz, *Répert.*, v^o *Nantissement*, 274 și nota 4 în D. P. 1904. 1. pag. 84. Cpr. art. 1136 și 1149 C. german.— *Contră*: Cas. rom. Bult. s. 1, 1875, p. 63. Cpr. C. Craiova și Cas. rom. *Dreptul* din 1891, No. 22 și Bult. 1891, pag. 761. Mai vezi Cas. fr. D. P. 93. 1. 227. Vezi asupra acestei controverse, tom. V al Coment. noastre, pag. 139, text și nota 3, precum și Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, IV, art. 2089, No. 27 urm.

18) Beudant, *op. cit.*, I, 200, p. 178. Vezi în același sens, Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 133, pag. 130; Planiol, II, 2459; T. Huc, XII, 384; Laurent, XXVIII, 519; Arntz, IV, 1598; *Répert. Sirey-Carpentier*, v^o *Gage*, 450; Cas. fr. D. P. 55. 1. 279; Sirey, 56. 1. 45 și 123; D. P. 56. 1. 171; Cas. rom. Bult. 1902, p. 827 și *Cr. judiciar* din 1903, No. 82 (cu observ. noastră); Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1903, No. 44.— *Contră*: Troplong, *Nantissement*, 386; Guillouard, *Idem*, 168; P. Pont, *Idem*, 1157. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 229, text și nota 1 (ed. 2-a).

19) Cpr. Planiol, *loco supra cit.* Iată termenii textului menționat din codul german: «Este nulă convenția făcută înainte de realizarea dreptului de vânzare, și în virtutea căreia proprietatea lucrului trebuie să fie atribuită sau transmisă creditorului, cât timp acest din urmă n'a fost încă plătit, sau n'a fost plătit la timp.— *Eine vor dem Eintritte der Verkaufsberechtigung getroffene Vereinbarung, nach welcher dem Pfandgläubiger, falls er nicht oder nicht rechtzeitig befriedigt wird, das Eigentum an der Sache zufallen oder übertragen werden soll, ist richtig*».

În baza acestor principii, atât doctrina cât și jurisprudența validează vânzarea amanetului făcută de debitor, de bună credință și fără fraudă, creditorului, în urma și chiar înaintea scadenței datoriei, însă în orice caz *posterior constituirei amanetului* ²⁰⁾.

În fine, se decide de asemenea că, în urma *constituirei amanetului*, debitorul poate, în mod valid, să autorize pe creditor a vinde lucrul amanetat, fără îndeplinirea vre-unei formalități, sau să-l vândă chiar el însuș creditorului ²¹⁾. Asemenea convenție care, pentru motivele mai sus expuse, nu s'ar putea face din capul locului, prin însuș contractul de amanet, este validă, dacă a fost făcută mai târziu, atunci când debitorul nu mai este la discreția creditorului său.

În acest sens se pronunță atât doctrina cât și jurisprudența, și această soluție este admisibilă atât în materie civilă cât și în materie comercială ²²⁾.

Acestea sunt principiile cari cărmuesc pactul comisoriu sau contractul pignorativ în materie de amanet, anticreză și ipotecă. **D. ALEXANDRESCO**

20) Aubry et Rau, IV, § 434, pag. 712; Laurent, XXVIII, 520; Répert. Sirey, v° *Gage*, 454; Pand. fr., *cod.* v°, 447, 448; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 134; C. Paris, *Pand. Périod.* 97. 2. 351. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 229, nota 1 (ed. 2-a).

21) Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1895, No. 75, p. 619.

22) Pand. fr., v° *Gage*, 449 și 584; Répert. Sirey, *cod.* v°, 535; Laurent, XXVIII, 531; Troplong, *Nantissement*, 533, 559; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 134; P. Pont, *Idem*, 1162, 1163; Guillouard, *Idem*, 170 bis; Aubry et Rau, IV, § 434, pg. 712; Cas. fr. Sirey, 56. 1. 45 și 123; D. P. 56. 1. 171; Cas. rom. Bult. 1902, p. 828 și *Cr. judiciar* din 1903, No. 82 (cu observ. noastră).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 10 Februarie 1910

Președintele d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Societatea Româno-Americană cu Ios. Saphier și altul

CONCESIUNI PETROLIFERE. — COMISIUNEA DE CONSOLIDARE. — VACANȚE JUDECĂTOREȘTI. — PREZIDARE. — ART. 6 LEGEA DE CONSOLIDARE. — ART. 5 ȘI 8 DIN LEGEA VACANȚELOR.

Deși art. 6 din legea de consolidare cere prezența prezidentului sub pedeapsă de nulitate, totuși această dispozițiune trebuie să fie pusă în concordanță cu art. 5 și 8 din legea vacanțelor, care arată modul compunerii tribunalului. Astfel fiind, în tim-

pul vacanțelor judecătorești, comisia de consolidare urmează a fi prezidată de președintele secției vacanțelor.

No. 75.— Respins, ca nefondat, recursul făcut de Societatea Româno-Americană contra deciziunii Curții de apel din București, secția I, dată în proces cu Ios. Saphier și altul.

S'au ascultat: d-l avocat V. Bilciurescu, în desvoltarea motivului I de casare, renunțând la cel de al doilea motiv; d-l avocat I. Th. Florescu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 5 și 6 din legea de consolidare și rea interpretare a art. 11 din regulamentul acestei legi.

«Comisiunea de consolidare n'a fost prezidată de primul-președinte al tribunalului Prahova, cum cer suscitatele texte, ci de un judecător, ca președinte al secției de vacanță, iar absența motivată a primului-președinte nu rezultă din hotărâre și nici din vre-o lucreare din dosare».

Având în vedere decizia supusă recursului prin care Curtea de apel a respins ca nesusținut apelul făcut de Societatea Româno-Americană în contra hotărârei No. 275 din 1907 a comisiei pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din județul Prahova;

Considerând că motivul de casare fiind relativ la compunerea comisiei de consolidare, adică la compunerea unei instanțe judecătorești, este un motiv de ordine publică și deci poate fi propus direct la Curtea de casație;

Considerând că din hotărârea No. 275 dela 9 August 1907 a comisiei de consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din județul Prahova se constată că acea comisie a fost prezidată de d-l I. Marinovici, judecător de ședință la tribunalul Prahova;

Că asemenea se constată din procesul-verbal cu data de 15 Iunie 1907, prezentat în copie de către intimatul în recurs, că d-l I. Marinovici, membru de ședință, a fost prezidentul secției vacanțelor;

Considerând că art. 6 din legea de consolidare cere prezența prezidentului sub pedeapsă de nulitate;

Considerând însă că această dispozițiune de lege trebuie să fie pusă în concordanță cu art. 5 și 8 din legea vacanțelor, care arată modul compunerii tribunalului; că, așa fiind, în timpul vacanțelor comisia de consolidare trebuie să fie prezidată de către prezidentul secției vacanțelor;

Considerând că aceasta a fost și intenția autorului legii de consolidare, rezultă și din expunerea de motive a proiectului de lege, unde se arată că, prin președinte de tribunal se înțelege orice persoană care este însărcinată a prezida tribunalul, în lipsa titularului, precum și prezidentul vacanței;

Considerând că, deși art. 11 din regulamentul legii de consolidare prevede că în timpul vacanțelor comisia trebuie să fie prezidată tot de către primul-prezident, acolo unde

tribunalul are mai multe secțiuni, chiar în cazul când nu ar fi ca prezident al vacanțelor, totuși această dispoziție, fiind prescrisă într'un regulament și cerând alte formalități decât cere legea, nu poate să fie aplicată;

Că, prin urmare, motivul de casare este nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

Audiența dela 19 Februarie 1910

Președința d-lui G. N. Băgdat, prim-președinte

Ion Vâlceanu cu M. Ștefănescu

JURĂMÂNT.— DEBITORI SOLIDARI.— JURĂMÂNT SĂVÂRȘIT DE UNUL.— DACĂ PROFITĂ CELORLALȚI.— ART. 1218 C. CIVIL.

Jurământul dat unuia din debitorii solidari și săvârșit de acesta, profită și celorlalți debitori atunci când jurământul s'a dat numai unuia dintr'înșii, iar nu și atunci când creditorul a deferit simultaneu jurământul la toți debitorii cari figurează ca pârâți în aceeași instanță.

No. 99. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Ion Vâlceanu contra sentinței tribunalului Mehedinți, sect. II, cu No. 89 din 1909, dată în proces cu M. Ștefănescu.

S'au ascultat: d-l avocat T. Popovici, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat F. Câmpeanu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 1215 și 1218 c. civ. și exces de putere. M. Ștefănescu reclamă la judecătorie în contra subscrisului și a lui G. Neagoe, că-i datorăm în mod solidar suma de lei 410 bani 30. În dovedirea acțiunii sale ne deferă jurământul care a fost primit și prestat, în urma căruia am declarat că nu datorim nimic. Judecătoria în baza art. 1215 și 1218 c. civ. respinge acțiunea.

«M. Ștefănescu face apel contra cărții de judecată, și la tribunal prezintă o chitanță semnată de subscrisul recurent, prin care cere să fie condamnat a-i plăti o parte din suma reclamată, adică lei 231.

«Tribunalul neținând seamă de jurământul prestat și cu violarea art. 1215 și 1218 c. civ. prin exces de putere, admite apelul lui M. Ștefănescu și mă obligă a-i plăti suma de lei 231».

Având în vedere sentința adusă în recurs, din care rezultă că intimatul M. Ștefănescu a chemat în judecată la judecătoria ocolului urban Turnu-Severin, pe Constantin Neagoe și pe recurentul I. Vâlceanu spre a fi obligați să-i plătească în mod solidar suma de lei 410, bani 30 ce-i datorează; că, în dovedirea acțiunii, a deferit jurământ debitorului Constantin Neagoe pentru întreaga sumă reclamată, iar debitorului I. Vâlceanu numai pentru suma de 179 lei și 30 bani, de carece pentru restul de 231, până la întregul cuantum al creanței reclamate, posedă înscris din partea acestui debitor; că în urma prestării acestor jurăminte, judecătorul de ocol a respins acțiunea ca nefondată; că intimatul făcând apel numai în ce privește pe recurent, tribunalul a admis în parte acțiunea

și a condamnat pe recurent să plătească intimatului suma de 231 lei;

Considerând că din modul cum a fost formulat jurământul, tribunalul constată cu drept cuvânt că intimatul n'a dat jurământ recurentului decât pentru suma pentru care n'avea chitanță, iar nici de cum și pentru restul sumei în privința căreia n'avea nevoie de jurământ, de oarece avea probă scrisă și prin urmare jurământul săvârșit de recurent nu poate să fie operant decât numai pentru suma pentru care a fost deferit;

Considerând că din dispozițiile art. 1218 c. civ., rezultă că jurământul dat unuia din debitorii solidari și săvârșit, profită și celorlalți debitori, numai în cazul când acel jurământ s'a dat numai unuia din debitori, iar nicidecum când creditorul a deferit simultaneu jurământul la toți debitorii cari figurau ca pârâți în aceeași instanță;

Că, în speță, intimatul deferind jurământ fiecăruia din debitorii solidari nu se poate invoca prin urmare că jurământul săvârșit de unul din ei profită și celuilalt;

Că, așa fiind, când tribunalul a condamnat pe recurent la plata sumei de 231 lei în baza înscrisului prezentat de intimat, n'a violat art. 1215 și 1218 c. civ. și n'a comis nici un exces de putere, după cum pretinde recurentul, și prin urmare motivul de casare este neîntemeiat;

Că astfel fiind, recursul se găsește nefondat și ca atare urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație.— Debitorii solidari fiind reprezentați unii prin alții în actele cari pot avea de efect stingerea sau împuținarea obligațiunii, adică îmbunătățirea soartei lor, această împrejurare dă loc la mai multe consecințe. Una din acestea este că jurământul deferit de creditor unuia din debitorii solidari asupra ființei datoriei, nu însă asupra faptului solidarității, și prestat de acest debitor, ca și jurământul refuzat de creditor după propunerea debitorului, folosește codebitorilor săi, pentrucă prin prestarea lui de către debitor, ca și prin refuzul lui din partea creditorului, se îmbunătățește soarta comună a tuturor debitorilor (art. 1218).

Jurământul refuzat de debitorul solidar, după propunerea creditorului, sau prestat de creditor după propunerea unuia din debitori, nu poate, din contra fi opus celorlalți debitori pentrucă printr'ansul se face poziția debitorilor mai rea.

Intr'un cuvânt, tot ce face un debitor solidar este opozabil codebitorilor săi, dacă faptele lui tind la îmbunătățirea soartei comune a tuturor debitorilor și vice-versa, toate faptele unui debitor cari fac poziția codebitorilor săi mai rea, nu-i sunt, afară de excepțiile admise de lege, opozabile decât lui, pentrucă el nu reprezintă, în această privință pe ceilalți codebitori (A se vedea D. Alexandresco, t. VI al Coment. sale și autoritățile citate la pg. 193 și 194).

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 15 Ianuarie 1910

Președința d-lui P. Hagiopol, președinte

St. N. Grigorescu și Primăria Capitalei cu Eforia bis. Teiu-Doamnei

LUCRU JUDECAT. — AUTORITATEA LUI. — FUNDAMENTUL ACESTUI PRINCIPIU JURIDIC. — ART. 1201 C. CIV.

LUCRU JUDECAT. — ACȚIUNE POSESORIE. — DACĂ SE APLICĂ PRINCIPIUL AUTORITĂȚII LUCRULUI JUDECAT.

POSESIUNE. — CĂȘTIGAREA EI. — PĂSTRAREA POSESIUNEI «SOLO ANIMO». — TURBURARE. — EXERCITAREA ACȚIUNEI POSESORIL.

VÂNZARE. — VÂNZĂTOR. — RĂSPUNDEREA DE EVICȚIUNE. — ART. 1337 C. CIV.

1° Fundamentul autorității lucrului judecat stând nu numai în scopul de a împiedica repunerea în discuție a proceselor deja hotărâte, ceea ce ar fi fost ocaziuni de turburare a societății și o atingere a ordinii publice, dar și în scopul de a evita contrarietatea hotărârilor judecătorești, care dacă s'ar lăsa a se produce, s'ar slăbi respectul datorit justiției, este cert că oricare ar fi cererea dedusă judecății, decâteori autoritatea judecătorească statuează asupra chestiunilor deja tranșate, considerațiunile subsistând, există autoritatea lucrului judecat, și nu se poate reveni asupra ei fără a se aduce o atingere acestui principiu pe care interesul social îl exige.

2° In cererile de posesiune, faptele fiind schimbătoare, putând fi întemeiate pe cauze nouă, este neîndoios că autoritatea lucrului judecat nu poate fi invocată când a doua cerere de posesiune are de obiect o posesiune distinctă de cea dintâiu.

3° Posesiunea odată câștigată, se conservă prin singura intenție de a posedă *solo animo*, astfel că ea nu se poate perde nici prin faptul că posesorul în mod voluntar s'ar fi abținut un interval de timp de a face acte materiale de posesie, nici prin faptul că posesorul fiind în imposibilitate de a-și manifesta posesia, un terțiu și-ar fi însușit imobilul său, fără însă ca ocupațiunea să fi durat un an.

4° Vânzătorul, în principiu, este de drept obligat, după natura contractului de vânzare, a răspunde către cumpărător de orice evicțiune sau de sarcinele cari ar grevă imobilul, părțile pot însă, prin convenții, să suprimă, sau să micșoreze răspunderea de evicțiune.

Tribunalul,

Asupra apelurilor d-lor N. Grigorescu și primarul comunei București, făcute prin petițiunile înregistrate la No. 10368 și 9770 din 1908, contra cărței de judecată

cu No. 870 din 1908 a judecătoriei ocolului V București, prin care s'a admis acțiunea posesorie a lui Alexandru Scarlat Ghica, în calitate de efor al Bisericii Teiu-Doamnei, intentată prin petiția înregistrată la No. 4436 din 1904 și i-au obligat să-i delase în deplină posesiune a sa porțiunea de teren coprinsă între strada Oborului și casele cu No. 3 și să desființeze ulucile;

Având în vedere că, din desbaterile orale urmate în instanță, actele prezentate, cum și din concluziunile scrise depuse de părți se constată: că între Alexandru Sc. Ghica și primăria capitalei, ivindu-se neînțelegeri asupra posesiunii mai multor locuri virane de pe moșia Colentina coprinse între linia locurilor embaticarilor după zisa moșie și străzile capitalei, strada Șerbănică, Gura Oborului, etc., a intervenit cărțile de judecată ale judecătoriei ocol II, cu No. 52 și No. 898 din 1894, confirmate prin sentința tribunalului Ilfov secția II cu No. 385 din 1899, rămasă definitivă și investită cu formula executorie, prin care s'a recunoscut, față de primăria capitalei, lui Alexandru Sc. Ghica dreptul de posesiune asupra acestora, printre care figurează și terenul în litigiu. Că posterior acestor judecăți, deși Al. Sc. Ghica a fost pus în posesiune de fapt asupra locurilor menționate în hotărâri și continuă a face acte de posesie asupra lor, primăria capitalei vinde locul viran din strada Șerbănică colț cu Gura Oborului, d-lui Ștefan Grigorescu, care a și început să construiască pe el. Al. Sc. Ghica pretinzând că prin această vânzare d-lui Ștefan Grigorescu și clădirea acestor construcții i-a turburat posesiunea asupra acestui teren, i-a făcut acțiune atât primăriei capitalei cât și lui Ștefan Grigorescu, prin care cere să fie obligați să-i respecte posesiunea porțiunii de teren, coprinsă între stradă și proprietatea sa, care face obiectul acestui proces. Acestea sunt faptele.

Având în vedere că Al. Sc. Ghica, prin avocatul Al. Cerban, în dovedirea cererei sale, invoacă, între altele, autoritatea lucrului judecat, rezultând din cărțile de judecată ale judecătoriei ocol II cu No. 52 și No. 898 din 1894, confirmate prin sentința tribunalului Ilfov secția II cu No. 385 din 1899, rămasă definitivă și investită cu formula executorie, și susține că din momentul ce față de primăria capitalei și prin urmare de Ștefan Grigorescu, succesorul său particular, a dobândit o hotărâre definitivă prin care i se recunoaște posesiunea locului în litigiu, există în această acțiune lucru judecat, dacă posterior acesteia nu a fost deposedat, chiar dacă nu a mai continuat a face acte de posesie, fiind suficient numai pentru conservarea posesiunii elementul intențional, și întrucât nu s'a dovedit că primăria capitalei și Ștefan Grigorescu au făcut acte de posesie, existând lucru judecat, cere respingerea acestor apeluri;

Având în vedere că primăria capitalei și Ștefan Grigorescu prin avocații N. Dărăscu și Stoian, se opune la această cerere și susține că nu poate fi vorba în materie de pose-

siune de autoritatea lucrului judecat, intrucât se poate ca un moment să ai posesiunea unui loc și mai în urmă să o pierzi, fiind luată de altul, nu mai poate continua primul posesor să o aibă, că dar, așa fiind, cere respingerea acestei excepțiuni;

Având în vedere că legiuitorul consacrand principiul autorității lucrului judecat nu a voit numai a împedica a se repune în discuție procesele deja hotărâte, ceace ar fi fost ocaziuni de turburare a societății, o atingere a ordinii publice, dar și a evita o contrarietate de hotărâri judecătorești, cari dacă s'ar lăsa a se produce s'ar slăbi respectul datorit justiției;

Având în vedere că dacă acestea sunt considerațiunile fundamentului autorității lucrului judecat, este cert că, oricare ar fi cererea dedusă judecăței, decâte ori autoritatea judecătorească statuiază asupra chestiunilor deja tranșate, considerațiunile subsistând, există autoritatea lucrului judecat și nu se poate reveni asupra ei fără a se aduce o atingere acestui principiu pe care interesul social îl exige;

Având în vedere că este adevărat că în cereri de posesie, faptele fiind schimbătoare, putând fi întemeiate pe cauze noi, o judecată consacrand o posesie, această judecată nu ar fi suficientă în absența unei posesiuni avute înainte de turburare, pentru a justifica o acțiune posesorie, căci această judecată nu a putut statua decât asupra posesiunii epocii când a fost dată și nu asupra posesiunii posterioare care a putut să schimbe de mână, în asemenea condițiuni este cert că nu se poate invoca autoritatea lucrului judecat, pentru că cele două cereri au de obiect posesiuni distincte; dar atât timp însă cât faptele nu s'au schimbat, nu este rațiune pentru a înlătura autoritatea lucrului judecat în materie de posesie și fără a viola acest principiu;

Având în vedere că primăria capitalei și Ștefan Grigorescu obiectează că Al. Sc. Ghica posterior acestor hotărâri judecătorești nu a mai posedat acest loc, că din contră primăria capitalei a făcut acte de posesie pe el;

Având în vedere că posesiunea, odată câștigată se conservă prin singura intenție de a posedă, *solo animo*, astfel că ea nu se perde nici prin circumstanța că posesorul în mod voluntar s'ar fi abținut pe un interval de timp a face acte materiale de posesie, nici dacă s'ar găsi, fie din cauza depărtării lui de imobil, fie datorită naturii imobilului, fie dacă vre-un eveniment al naturii l'ar pune în imposibilitate de ași manifesta posesia, chiar dacă un terțiu s'ar fi amparat de imobil, numai însă ocupațiunea să nu fi durat un an; prin urmare dacă reclamantul stabilește că a posedat anterior înaintea anului care a precedat turburarea, și dacă de atunci de când a posedat nimic nu ar fi justificat că și-a părăsit posesiunea sa, el trebuie să fie considerat că având posesiunea până la turburare și deci acțiunea sa posesorie primită. (Vezi Louis Pabon, *Traité théorique et pratique des*

justices de paix, tom. IV, pag. 1054—1055, § 4547);

Având în vedere: că dacă acesta este principiul, rămâne a se examina în fapt dacă primăria capitalei, posterior obținerii de Al. Sc. Ghica acestei hotărâri judecătorești, a posedat de mai bine de un an de zile acest loc în litigiu;

Având în vedere că, din depozițiile martorilor reese că acest loc eră viran și că servea de trecere cetățenilor;

Având în vedere că pentru ca posesiunea să dea dreptul la o acțiune posesorie trebuie să fie exercitată în timp de un an, în mod pacinic și cu titlu neprecar;

Având în vedere că faptul trecerii cetățenilor pe acest loc justifică o simplă tolerență din partea lui Al. Sc. Ghica și nici de cum acte de posesie, cu atât mai mult că nu s'a dovedit că le-a făcut în numele primăriei capitalei;

Având în vedere că din momentul ce prin citatele acte judecătorești s'a recunoscut lui Al. Sc. Ghica posesiunea asupra acestui loc, chiar presupunând că posterior acestora nu a mai făcut de fapt acte materiale de posesie, dar intrucât primăria capitalei nu a dovedit că a posedat un an, această acțiune posesorie este întemeiată și urmează să fie admisă.

În ce privește apelul primăriei capitalei față de Ștefan Grigorescu:

Având în vedere că Ștefan Grigorescu a cerut la prima instanță, ca în cazul când acțiunea posesorie a lui Al. Sc. Ghica s'ar găsi întemeiată, primăria capitalei, vânzătoare garantă, să fie obligată a-i plăti suma de 632 lei, prețul imobilului;

Având în vedere că vânzătorul, în principiu, este de drept obligat, după natura contractului de vânzare, a răspunde către cumpărător de orice evicțiune sau de sarcini cari ar greva imobilul;

Având în vedere că este adevărat că părțile pot prin convențiune să suprimă sau să micșoreze răspunderea de evicțiune;

Având în vedere însă că, deși primăria capitalei obiectează că părțile, prin contractul de vânzare, au prevăzut o clauză generală de negaranție, dar nu a făcut o asemenea dovadă;

Că dar așa fiind, acest apel, fiind nefondat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte P. Hagiopol, respinge ca nefondate ambele apeluri.

Semnați: P. Hagiopol, N. Steriadi, C. C. Bossie.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN LIÈGE

— 15 Aprilie 1909 —

POSESIUNE. — EROARE DE FAPT SAU DE DREPT. — DOBÂNDIREA FRUCTELOR. — POSESOR DE BUNĂ CREDINȚĂ. — DREPTUL DE RETENȚIE. — ART. 485 C. CIV. ROMÂN.

1° Acel care posedă în virtutea unui titlu a cărui

vicii îi sunt necunoscute, dobândește proprietatea fructelor, fără a se distinge între eroarea de fapt și cea de drept.

2° Posesorul de bună credință, care a îmbunătățit lucrul posedat, poate să reție acest fond, până la plata îmbunătățirilor făcute.

(Din *la Flandre judiciaire*).

Observație.— Soțuția admisă de Curtea apelativă din Liège este generalmente admisă atât în doctrină cât și în jurisprudență, deși s'a găsit un autor (Fréminville), care să susție că posesorul nu se poate întemeia pe o eroare de drept, spre a putea dobândi proprietatea fructelor, sub cuvânt că nimeni nu poate fi presupus a ignora legea, maximă care n'a trecut în dreptul actual. Vezi D. Alexandresco, tom. III, p. 317 urm. (ed. 2-a)

Cât pentru dreptul de retenție, Curtea noastră de cașție a decis de curând, că el aparține nu numai posesorului de bună credință, dar chiar și celui de rea credință. Vezi *Dreptul* din 1910, No. 9 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 8. Acest din urmă punct este însă controversat. Vezi D. Alexandresco, tom. III suscitată, p. 281, text și note (ed. 2-a).

S. R.

Consiliul de disciplină al Corpului de avocați din jud. Ilfov

DECIZIUNE

No. 53. — 1910 Martie 16

Având în vedere că fapte, de natura celor semnalate de Domnul Decan, sunt cunoscute Consiliului; că mai mulți confrăți îngrijați cu drept cuvânt de atingerea ce se aduce prestigiului Corpului de avocați prin acest fel de luptă pentru clientelă, ce se desfășoară pe la locurile instanțelor judecătorești și prin împrejurimi, fără grijă nici pentru demnitatea personală, nici pentru considerațiunea de care Corpul avocaților trebuie să fie înconjurat pentru a-și împlini cu succes rolul său în opera justiției, au exprimat părerea ca Consiliul să ia măsuri;

Având în vedere că avocații care iau procese în modul semnalat mai sus, adesea nici nu pot să-și exercite în mod conștiincios profesiunea, fiindcă n'au timpul necesar să ia lămuriri îndestulătoare dela clienți și să studieze cauzele cu care se însărcinează în grabă;

Având în vedere că legea pentru organizarea Corpului de avocați prin art. 29 impune fiecărui avocat obligațiunea de a avea un biou într'un local cuviincios sub sancțiunea de suspendarea exercițiului profesiunii, tocmai pentru că avocatul trebuie să aibă un local la dispozițiunea sa, în care să asculte și să studieze cu atențiune explicațiunile persoanelor care recurg la oficiul său, fie pentru consultațiuni, fie pentru procese, pentru ca apoi și avocatul să se poată gândi la soluțiunile ce i se cer; că tot în biouul său avocatul după ce și-a dat seama de chestiune, trebuie să se înțeleagă cu clienții asupra condițiunilor în care se obligă a-și îndeplini oficiul său;

Având în vedere că, după art. 51 din legea avocaților, Consiliul de disciplină are paza onoarei și demnității Corpului.

Pentru aceste motive, decide:

1. Este interzis Domnilor avocați de a mai da consultațiuni și a se mai învoi pentru procese pe la locurile instanțelor judecătorești și prin împrejurimi.

2. Fiecare avocat este dator să aibă un biou în conformitate cu art. 29 din legea avocaților, în care să dea consultațiuni și să se înțeleagă cu clienții pentru procese, fiind dator să comunice Consiliului, dacă biouul său se găsește afară din domiciliul arătat în tabloul avocaților.

Consiliul roagă pe toți confrății, ca să-i semnaleze cazurile de abatere dela dispozițiunile acestei decizii, pentru a putea lua măsuri în consecință.

Această ordonanță se va trimite Domnilor Judecători de ocoale, cu rugăciunea ca să ia aceleași dispozițiuni și în privința D-ilor apărători.

Această decizie se va pune în aplicare la 26 Aprilie 1910.

Data în ziua de 16 Martie 1910.

Decan, M. ANTONESCU.

Membrii: P. Borș, G. Angelescu, C. A. Panaitescu,
N. Mițescu, D. N. Comșa, Dem. I. Dobrescu.

Secretar, Gr. Dumitrescu.

BULETINUL PUBLICAȚIUNILOR JUDICIARE

Tribunalul Dolj, secția comercială și de notariat

ORDONANȚA

No. 1727. — 9 Martie 1910

Noi C. Caletzeanu președintele tribunalului Dolju secția comercială și de notariat.

Având în vedere cererea făcută de I. Stăncescu din Craiova cu domiciliul ales la d-l avocat M. Oromolo prin petițiunea înregistrată la No. 6981 din 1910, de a se ordona facerea cuvenitelor publicațiuni pentru anularea a două cambii semnate de petiționar în alb, una pentru suma de lei 15.000 și alta în valoare de lei 18.000, cu giru lui Constantin C. Becherescu, de oarece le-a pierdut;

Văzând și dispozițiunile art. 354 din codul comercial.

Ordonăm ca oricine va poseda vreuna din cele două cambii semnate în alb, I. Stăncescu și girate de C. C. Becherescu, una în valoare de 15.000 lei și alta în valoare de 18.000 lei, să le înfățișeze în termen de 40 zile dela data aparițiunei în ziare a prezentei ordonanțe.

Cunoscând în caz contrar se vor declara fără tărie față cu posesorul lor.

Această ordonanță se va afișa în sala tribunalului, în sala Bursei din Craiova și în sala primăriei comunei Craiova și se va publica în ziarele *Dreptul* și *Universul* din București.

Data în camera de consiliu astăzi la 9 Martie 1910.

Președinte, C. Caletzeanu

Grefier, D. Săndulescu.